

Da Bielarusau Katalikoŭ!

7 čerwienia sioleta, na św. Trojcu, adbudziecca bielaruskaja pilihrymka ŭ Kalwaryju kala Wilni.

Usich bielarusau, jakija žbirajucca sioleta adwiedač heta ŭ swiatoje miesca, zaklikajem daŭčycca da bielaruskaj pilihrymki.

Treba prybywać u Wilniu na 6 čerwienia ŭ subotu. U hety dzień a hadzinie 6 taj wiečaram adbudziecca na wilenskich mohilkach Rosa adkryćcie i pašwiačannie pamiatnika nad hrobam bielaruskaha paeta Kazimiera Swajaka (Ks. K. Stepowiča).

Pašla hetaha ŭ zali Bielaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury (Zawalnaja 1—1) adbudziecca ŭ čeść taho-ž paeta žalobnaja Akademijskaja.

Nazaŭtra, u dzień św. Trojcy, u kaściele św. Mikałaja a hadz. 7 min. 30 św. Imša, pašla jakoj pracesija ŭ Kalwaryju.

Prybyŭšyja ŭ Wilniu žbirajucca ŭ zali Biel. Instytutu Hasp. i Kultury (Zawalnaja 1—1), adkul buduć razmieščany pa pryhatawanych dla pilihrymaŭ kwaterach.

Bielaruski Kaścielny Kamitet.

Wilnia, 7.V.1936.

3 БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЦЯ

Лекцыя. У нядзелю 3 траўня сёлета ў залі БІГІК у Вільні кс. В. Гадлеўскі прачытаў публічную лекцыю на тэму: „Залатая пара старадаўняй беларускай літаратуры (XVI стагодзьдзе)“.

Суд. 5 г. м. Віленскі Гарадзкі Суд разглядаў справу рэд. Я. Пазыняка, абвінавачанага пасля канфіскацы „Беларускай Крыніцы“. У выніку разгляду справы Суд засудзіў рэд. Я. Пазыняка на два тыдні арышту і 50 зл. штрафу.

Жалобнае набажэнства. Дня 6 траўня сёлета, а гадз. 7 мин. 30, у касцёле сьв. Мікалая ў Вільні, кс. А. Станкевіч адправіў жалобнае набажэнства за спакой душы беларускага песняра Казімера Сваяка (кс. К. Стэповіча), ад смерці якога ў гэты дзень мінула 10 гадоў.

Новая кніжка. Нядаўна выйшла з друку новая беларуская кніжка п. н. „Зьмена граматыкі беларускага языка ў БССР“. Напісаў і выдаў гэту кніжку др. Я. Станкевіч. Цана яе 15 гр.

Студэнцкая экскурсія. У нядзелю 10 траўня Беларускі Студэнцкі Саюз у Вільні ладзіць „Першую веснавую вандроўку (экскурсію) ў Вэркі каля Вільні“.

3 САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ.

Юбілеі вышэйшых навуковых устаноў. Сёлета прыпадае 100-я

гадаўшчына заляжэння ведамага на ўсім сьвеце Інстытуту Сялянскага Гаспадаркі ў Горы-Горках і 16-я гадаўшчына заляжэння Беларускага Унівэрсытэту ў Менску. — Цэнтральныя ўлады БССР дзеля наладжвання сьвяткаваньня гэтых юбілеяў саранізавалі адпаведны Камітэт.

Зьмена на становішчы Народнага Камісара Асьветы БССР. У сувязі з праведзенай у канцы мин. году „чысткай“, звольнены быў са становішча так-жа народны камісар асьветы БССР Чарнушэвіч і яго заступнік Лешчынскі. — 15.IV сёл. на свабоднае да гэтага часу становішча камісара асьветы паклікалі А. Дзякова, б. дзекана гістарычнага факультэту Беларускага Унівэрсытэту ў Менску. „WB“.

Мой адказ „Нашай Волі“

На Вашае запытаньне, грам. В. Склубоўскі, зьвернанае да мяне ў нумары 7 (8) „Нашай Волі“ з 1936 г., адказваю:

Прачытайце ўважна перадавы артыкул „Нашай Волі“ № 6 (7) з 12 красавіка 1936 г., дык будзе і Вам ясна.

Я. Пазыняк.

Усе сілы народу — на фронт барацьбы за родную беларускую школу!

Бацькі і Алякуны дзяцей у школьным веку! Складайце школьным уладам дэкларацыі з дамаганьнем беларускай школы.

Інструкцыі ў школьнай справе, формуляры дэкларацыяў і заяў, адозвы і т. п. высылае на жаданьне Школьны Сакратарыят — Вільня, Каралеўская 3—8.

З Л і т в ы

Далейшае парадкавааньне зямлі. Міністэрства Зямляробства паставіла сёлета падзяліць на калоніі 158,541 га сьлаланскай зямлі, 18,558 га двораў зямлі падзяліць між бязьзямельных і малязямельных, зліквідавач 4,438 га зямлі сьлаланскай, храмадзкім хаспадаркам даць 4,927 га. Дзеля выкананьня гэтых работ урад вызначыў 231 зямлямiera.

Сёлета сьлаланьне боіш прадajuć. Літоўскае коопэратывнае т-ва „Майстас“ за пярэжыю чэцьвiрć сiол. ходу закупіла ў сьлалан розных вырабаў боіш, як летаś. Факт хеты дуза азыўіў сьлаланску хаспадарку і палепшыў еканамічнае палажэньне сьлалан.

Razhrom abisynskaj armii — Nehus uciok zahranicu

Nadowiačy italljanskaje wojska zaniato abisynskuju stalicu Addis-Abebu. Abisynskaje wojska ŭžo pierastala baranić swaju bačkauščynu ad silniejšych italljanskich najezdнікаў. Nehus (car) Abisynii ŭciok z swajej šwitaj zahranicu.

Takim čynam apošniaja niezaležnaja dziařawa ŭ Afrycy, jakaja trywala dasiul praz 1600 hadoŭ niezaležnaja, stanlecca kалonіjaj eŭрапейцаŭ. Pašla hetaha wykasujuć Abisyniju z špisku siabroŭ Lihi Narodaŭ, dzie

jana (Abisynija), jak „roŭnapraŭny“ siabra, pawodle statutaŭ Lihi, mieła poŭnaže „zablašćečannie“ nienarušal-naści jaje terytoryi i hwarancyju suwerennaj niezaležnaści.

Razhrom abisynskaj armii i akupacyja Abisynii heta adnačasna maralny razhrom Lihi Narodaŭ, jakaja sławami zablašćiače kožnaja dziařawie (siabru Lihi) abaronu ad napaśnika.

Słowam, upadak abisynskaj dziařawy — heta maralny ŭpadak Lihi Narodaŭ.

Parlamanskija wybary ŭ Francyi — pieramoha lewicy

U minuluju niadzielu ŭ Francyi zakončyliśia parlamanskija wybary. U wybarach hetych pieramahli lewija partyi. Na 614 pasolskich mandataŭ zdabyli: kamunisty — 73 mandaty, niezaležnyja kamunisty — 10, socyjalisty — 146, soc. respublikancy — 26, niezaležnyja socyjalisty — 9, radykały soc. — 115, niezal. radykały — 31, lewija respublikancy — 83, narodnyja demokraty — 23, resp. demokraty —

38, konserwatysty — 11 i 4 mandaty inšyja partyi.

Lewija partyi razam majuć 375 mandataŭ. Adnak nia susim poŭnaže pieramoha „narodnaha frontu“, bo boіś 40 pasloŭ lewyc partyjaŭ z hety m frontam niesolidaryzujućca imah-čyma, što hetaja hrupa pasloŭ u parlamancie budzie stajeć miž prawicaj i „narodnym frontam“.

Unutranaje palažeńnie Polšcy (Pawodle zahraniečnaje presy).

Zahraniečnyja hazety ciapier šyroka pišuć ab unutranym palažeńni Polšcy. Boіśaś z ich wykazwaje pahlad, što kabinet premjera Kaścialkoŭskaha meje apiryšča ŭ prezidentu dziařawy i ŭ hieneralnaha inspektara zbrojnae

siły hien. Rydz-Śmihłaho. Inšyja hazety čwierdziać, što ŭ palawinie h. m. ca budzie rearhanizacyja ŭradu pad kli-čam demokratyzacyi jaho i paklikań-nia apazycyjnych elementaŭ da supra-coŭnictwa dla dobra dziařawy.

Міхась Машара.

Лёгкі хлеб.

Драма ў трох актах, з жыцця вясковай моладзі.

Ганулька — Даруйце! А я баялася-б выходзіць за Крукоўскага. Мо' ён і добры чалавек, але хто ведае, хто ён, адкуль і звязець сабе з такім? Зв'язець на заўсёды? Не, сапраўды страшна.

Верачка — Ведаеш, Ганулька, Крукоўскі перадусім сумленны чалавек. Ён з Расей. Быў афіцэрам. Уцёк ад большевікоў, служыў у Балаховіча Пэўна-ж, цяперашняе становішча яго зусім не пайм. І яму абяцаюць лепшую службу ў Вільні.

А каб ты ведала, які ён чуткі, далікатны!.. Ганулька — Дагадываюся..., інакш, ці-ж падабаўся-б гэтак Вам?

Верачка — Але я зашмат шчырая, а ты ні слова, аб сабе і Васілю.

Ганулька — Што вы! Ды я нічога ня маю гутарыць. Васіль мной зусім ня цікавіцца, а калі прыходзіць да нас, дык затым, што ня мае дзе дзецца, прыхаўшы ў вёску. А ў нас кожны вечар моладзі поўна.

Верачка — Але ўхаджае-ж ён не за моладзю, а таксама чула. Але ты надга замкнутая!

Ганулька — Калі-ж нікага каханьня няма між намі. Васіль калі і гутарыць са мной, дык ніколі аб каханні.

Верачка — Дык аб чым-жа?

Ганулька — Аб усім... аб жыцці, аб вёсцы, аб моладзі, аб сваіх таварышох і ніколі аб каханні.

Верачка — Якая нудная тэма! Я нават ня веру, каб маладыя людзі гутарылі аб такіх сухіх рэчах.

3)

Ганулька — Чаму? мне гэта падабаецца.

Верачка — Мо' затое, што гэта гутарыць Васіль?

Голас Мар'яны з кухні — Ганулька, прас ужо гатовы.

Ганулька — Выбачце, я на мінутку вас пакіну адну. Панудзіцеся, трэба выпрасаваць сукенку (бярэ сукенку і выходзіць).

Зьява 3-я.

Верачка і Пятрусь.

Пятрусь (апануты на вясковым, але чыста, ухадзіць) — Добры вечар!

Верачка — Добры вечар, пан Пятрусь!

Пятрусь — (убачыўшы Вера) Панна Вера тут? і адна? А дзе-ж Ганулька?

Верачка — Ганулька выйшла прасваць сукенку, а вы да яе? Яна хутка прыйдзе.

Пятрусь — Не... (мнецца) Я... я так, — на сяло. Бо ў Ганулькі заўсёды хтось есьць з моладзі. А панна Вера? Мо' і вы да нас на сяло?

Верачка — Вы знаеце, я, амаль нікуды на вёску не хаджу, да Ганулькі прыйшла па сукенку.

Пятрусь — (нясьмела) Панна Вера... Я хацеў-бы ў вас запытацца... толькі вы ня гневайцеся.

Верачка — Калі ласка... Я — слухаю.

Пятрусь — Я — чуў... У вёсцы кажуць... што вы думаеце выходзіць замуж, замуж за гэтага... гэтага Крука, ці гэта праўда? Скажыце? Толькі вы ня гневайцеся!

Верачка — Не, я ня гневаюся. Гавораць... Хай гавораць. А калі і праўда, дык што каму да гэтага?

Пятрусь — Але я вас прашу, Верачка, панна Вера, не выходзьце замуж за яго.

Верачка — Чаму?

Пятрусь — Ведаеце... усе кажуць... усе кажуць, што ён надта нядобры чалавек... Да гэтага, ніхто ня ведае, скуль ён і хто.

Верачка — Я вам надта ўдзячна, пан Пятрусь, за раду.

Пятрусь — Калі ласка, не завіце мяне панам. Пан...—гэта для мяне так няпрыемна. Быццам вы жартуеце, насміваецеся надамной.

Верачка — Нічога падобнага! Я да ўсіх так звяртаюся і вы вось завіце мяне паннай.

Пятрусь — Дык вам гэта адпавядае, бо вы ў сотню раз прыгажэйшая за кожную паненку.

Верачка — Дзякую за камплімент! Але вы таксама малады і прыгожы.

Пятрусь — Не жартуйце... Які я ў ліха пан? Зрэшта, я надта ня люблю гэтага слова. Ды гэта няважна... Я — не аб гэтым... Зрэшта, вы даўно гэта ведаеце... Верачка!.. Панна Вера! Я вас прашу, ня выходзьце за гэтага Крука замуж!

Верачка — Чаму? Гэта надта дзіўна! Чаму вы мяне аб гэтым просіце?

Пятрусь — Я... Зрэшта, вы даўно гэта ведаеце, я даўно вас кахаю! Ведаю, што я вам ня пара. Я просты, вясковы, а вы, як паненка якая... Але я — жадаю вам шчасця... А пан Крукоўскі, далібог, нядобры чалавек! Гэта ўсе кажуць... гэта ўся вёска ведае.

Верачка — Дзякую за раду, пан Пятрусь!.. і вы мне не праціўны, не, не. Але мы так дрэнна разумеем адзін другога.

Пятрусь — Мо' і праўда, але ня вы ходзьце за Крукоўскага, гэта мая апошняя просьба.

Зьява 4-я.

Тыя-ж і Ганулька.

Ганулька — (на руках зграбна вложа-на сукенку) Ну вось і гатова! Вы, панна Верачка, пэўна вельмі збудзіліся (убачыўшы Пятруся)

Розныя весткі

Z UKRAINSKAHA ŽYĆCIA.

Wialiki palityčny praces U.O.N. U Lwowie 25 traŭnia sioleta pačnieca wialiki palityčny praces nad 23 ukraincami, jakim akt abwinawačannia zakidaŭ prynaležnaść da Arhanizacyi Ukrainskich Nacyjanalistaŭ (O.U.N.), niekatorych z ich winawaciaŭ u za- bojstwie J. Bačynskaha i dyrektara filii ukraiŭskaj himnazii ŭ Lwowie I. Babiŭa, u pryhatawaŭni napadu na wabynskaha wajawodu Juzefskaha, na- čalnika Kosobudzskaha, na sawieckaha konsula ŭ Lwowie i t. d.

Z POLŠČY

„Heta pachnie rewalucyjaŭ“. Niadaŭna ŭ Wařawu pryježdžaŭ z Łwowa b. premjer prof. Bartel, jaki na zapytaŭni wařawskich žurnalistaŭ ab lwoŭskich krywawych padziejach skazaŭ hetak: „Što-ž heta wy, pano- wie, wypiswajecie pa hazetach ab Łwowie? Byli tam rečy daloka pa- wažniejšyje! Kali ŭ ludziej stralajuć, a jany nia ŭciakajuć, ale iduć blaz strachu na śmierć, to heta ŭžo nia jość „zamieški“, ale heta pachnie re- walucyjaŭ“.

Bankroctwa sanacyi. Polskaŭ hazeta „Piaśc“ piša: chutka ŭžo na- stupać kaniec sanacyi — hetaŭ blaz- idejnaha ruchu, jaki adbywajecca ŭ adasabnieŭni ad hramadźianstwa. Sa- nacyja nia zmoža stwaryć žyćciowaj prahromy i nie zdabudzie dawieru ŭ hramadźianstwie. Sanacyjnaja hrupa h. zw. „naprawiače“ nie asiahnuć ŭla- dy ŭ Polščy, bo radykalnija socyjal- nija kličy majuć ciapier bolšuju ple- rawahu ŭ hramadźianstwie nad jaho- nymi palityčnymi imknieŭniemi.

1-šy maj u Polščy. Pieršy maj, šwiata pracy, prajšoŭ u Polščy sioleta naahul spakojna. U bolšych miestach adbylisia ŭračysta wialikija rabotnic- kija manifestacyi, u jakich brali ŭdzia- el socyjalistyčnija polskija i žydoŭskija arhanizacyi, a tak-ža i kamunisty, ka- toryja sioleta išli pobač z inšymi par- tyjami pad kličam supolnaha „ludo- waha frontu“. Padčas pieršamajskich pachodaŭ rabotniki kidali roznarodny- ja kličy i niašli roznyja transparenty. Najbolšy pachod, u katorym brała ŭčasć niekalki dziesiatkaŭ tysiać ro- botnikaŭ, prajšoŭ pa wulicach Wařawy. U niekatorych miastowach pad- čas pachodaŭ endeki prabawali zrabić zabureŭni, kidajućy antysemitkija lo- zunhi, ale da krywawych zabureŭniaŭ ni- dzie nie dajšo.

Z ZAHRANICY

Načalniki hieneralných štabaŭ Litwy i Łatwii adwiedwali Mask- wu. Hazety padajuć, što 29 kra- sawika sioleta pryjechaŭ u Maskwu načalnik łatwijskaha hieneralnaha šta- bu hienerał Hartmanis, razam z nie- kalkimi wyšejšaj ranhi aficarami. U pačatku m-ca traŭnia adwiedaŭ Mask- wu tak-ža i načalnik lietoŭskaha hie- neralnaha štabu pałkoŭnik Ciernius.

Aryšty nacyjanal-socyjalistaŭ u Niamieččynie. Niadaŭna ŭ Niamieč- čynie ŭ mnohich miastach arištawa- na šmat nacyjanal-socyjalistaŭ, u wa- dnyim tolki Berlinie, pawodle hazetnych wiestak, arištawana kala 600 čała- wiek. Chodziać čutki, byccam henyja arišty žwiazany z adkryćciom wiali- kaj zmowy proti Hitlera.

Wajskowy wynachad u Niamieč- čynie. Jak padajuć hazety, niamiecki- ja inžyniery wydumali niekujou nowu- ju wybuchowuju miešaninu dla har- matnich strełaŭ. Hetaja nowaja stre- la majuć dwa razy bolšuju wybuchowuju siłu ad sučasnych, dzieła hetaha nia- mieckija harmaty buduć stralać dwa razy dalej ad harmataŭ inšych armijaŭ.

50 mil. dalaraŭ dla niamieckich žydoŭ. Mižnarodnaja žydoŭskaja ar- hanizacyja pastanawila zabrać 50 mil- jonaŭ dalaraŭ (260 mil. zlot.) na po- mač niamieckim žydom. Za hetyje hrošy henaja arhanizacyja choča wy- wieści z Niamieččyny jaknajbolš žy- doŭ, kala 300 tys., a ŭsiech žydoŭ ŭ Niamieččynie siaŭnia krychu bolš 500 tys. Takim čynam, na adnaho žyda prypadae przyblizna amal 1000 dala- raŭ, a na adnu žydoŭskuju siamju ŭ starielnim kala 4,000 (20.000 zł.).

Pahrom žydoŭ u Palestynie. Apošnim časam u Palestynie araby wostra wystupili suproć žydoŭ — daščentu zrujnowali niekatoryja žy- doŭskija miesty, papalili mnoha bu- dynkaŭ i pahrabili žydoŭskija kramy. Mnoha jość žydoŭ ranienych i zabi- tych. Hety krywawy protižydoŭski bunt arabaŭ u Palestynie zdusŭaje tamašniaja anhielskaja palicyja i woj- ska. Araby damahajucca ad Anhlii: 1) nieadkladnaha strymaŭnia ŭsiakaje žydoŭskaje imihracy ŭ Palestynu, 2) zabarony pradawać arabskuju ziarnu žydom i 3) zhody Anhlii na ŭtwareŭ- nie ŭ Palestynie nacyjanalnaha arab- skaha ŭradu. Pahrom žydoŭ u Pale- stynie hułkim recham adbiŭsia siarod žydoŭ pa celym świecie.

Nacyjanalistyčnaja demonstra- cyja ŭ Adesie. U Sawieckaj Ukrainie

ŭ Adesie na pačatku sioletašniaha ho- du adbylasia wialikaja krywawaja na- cyjanalistyčnaja demonstracyja. Cika- wa apiswaje jaje kijeŭskaja sawiecka- ja hazeta „Komunist“:

„Adstajaja elementy, zajućy ab tym, što Adesa jość miestam, dzie schodziacca ludzi roznaŭ nacyjanal- naści, i što tut pryježdžaŭ pradstaŭ- niki roznych dziaŭžaŭ, zachacieli pa- kazać im, što tut jość ludzi, niezada- wolenyje z našaj ŭlady. I tamu ŭ dzień 22 studnia sabrali niekalki tysiać rabotnikaŭ i matrosaŭ i ŭstroili na bulwary Telmana demonstracyju. Na pieradzie išli žančyny z dziećmi, jakija niašli sinta-žoŭtija šmaty (he- tak nazywajuć balšawiki ukraiŭskija flety), a za imi rabotniki i matrosy. Usie kryčali niezrozumiełyje kličy.

Kala vychadu z bulwara milicyja sikaŭkami razahnała demonstrantaŭ, užywajućy palnaj zbroi. Niekalki de- manstrantaŭ arištawana“.

Nad tryma studentami, što sarhani- zawali henuju demonstracyju niadaŭna adbyŭsia sud, ab katorym saw. hazeta „Prawda“ piša: „Jany (henyja studenty) parazumiewalisia z adnym z zahranie- nych konsulataŭ. Cieraz adnaho ŭradni- kakonsulatu dastali nacyjanalistyčnuju literaturu i hrošy na ahitacyju. Śledz- twa wykazała, što siarod studentaŭ u Adesie jany mieli niekalki tajnych hurtkoŭ, što čytali i pažyrali nacyja- nalistyčnija časapisy. Sud zakidaŭ im, što jany byli arhanizatarami wialikaha zabureŭnia ŭ dzień 22 studnia na bulwary Telmana, dzie cieraz ich žhi- nuła niekalki dziesiatkaŭ rabotnikaŭ i matrosaŭ.

„Na prapazycyju prakurora Orodžo- nikiđe zasudžili ŭsiech troch na ka- ru śmierci z tym, što wykanaŭnie pry- sudu budzie tolki pašla zakančeŭnia śledztwa nad 2-ma ŭčasnikami mani- festacyi. Śledztwa pradožylasja tamu, što 2-och abwinawačanych u hetaj sprawie ŭciakło z astrohu“.

Kamunisty dachodziać da ŭla- dy ŭ Hišpanii. Kamunisty ŭ Hišpa- nii, stwaryŭšy razam z socyjalistami supolny „narodny front“, usimi siłami imknucca da ŭlady. Dzieła hetaha ŭwodziać jany wialiki chaos u dzia- ŭnim žadzie Hišpanii.

Pad naporam kamunistaj mocna chistajecca ciapierašni ŭrad Hišpanii i štoraz lawieje. Ciapier u Hišpanii ad- bywajucca pryhatawaŭni da wybaraŭ nowaha prezidenta dziaŭžawy. Wo- ŭža zaŭziata rychtujucca da ich prad- usim kamunisty. Na adnej pradwy- barnaj naradzje Wykanaŭčaha Komite- tu Narodnaha Frontu socyjalistyčny kandydat na prezidenta, kamunist Kaballero, pastawił prapanowu kab dziaŭžawa ŭziata ŭ swaje ruki ŭsie pradprijemstwy i skasawała prywat-

nuju ŭlasnaść. Hetaja jaho prapano- wa bolšaściu hałasou ŭčasnikaj sab- raŭnia była pryniata. U wybarach elektaraŭ, što majuć wybirać prezy- denta, „narodny front“ zdobyŭ wialikuju pierawahu, bo aŭ 263 mandataŭ, pad- časkali inšyje partyi majuć — usiaho 54. Dzieła hetaha zusim mahčyma, što nowym prezidentam Hišpanii moža być wybrany pradstaŭnik „narodnaha frontu“ — socyjalist abo kamunist. Hetak mohuć kamunisty zdabyć ŭla- du ŭ Hišpanii.

Z WILNI

Pieršy Maj. Šwiata pracy „Pier- šy Maj“ sioleta ŭ Wilni adbyŭsia wielmi ŭračysta. Usie rabotnickija ar- hanizacyi i sajuzy salidarna wyjšli z ściahami na wulicu i naładžili salidny supolny pachod. U pachodzie prymali ŭčasć tak-ža i biełarusy. Rabotniki ŭ pachodzie wyjaŭiali, miž inšym, swaje adnosiny i sympatyj da bieła- ruskaha wyzw. adradž. ruchu.

Выйшаў з друку і прадаецца ўло- жаны С. Паўловічам новы белару- скі ілюстраваны лемантар пад наз.

„Першыя Зерняткі“

беларуская граматка для хатняга навучання. З многімі малюнкамі У. Паўлюкоўскага, Я. Драздоўча і іншых. Выданьне Я. Малецкага. Бачын 96, фармат 8°. Ёсьць гэта прыгожая кніжка для дзяцей і старэйшых. Купіць можна ў кожнай беларускай кнігарні ў Вільні і на правінцыі. Цана пры выпісваньні з перасылкай: да 10 экз. па 50 гр., ад 10 да 20 — 45 гр., ад 20 да 50 — 40 гр., ад 50 і ўзыш — 35 гр. Галоўны склад: Беларуская Кнігар- ня „Пагоня“ Вільня, Завальная 1.

Выпісвайце! Чытайце!

„КАЛОСЬ СЕ“

Друкуецца і выйдзе ў сьвет у па- лавіне траўня кніжка 2 (6) гэтага беларускага літаратурна-навукова- га часопісу.

Прысланыя да 1-га траўня ў літа- ратурны і навуковы аддзелы, а так- жа ў аддзел — хронікі матарыялы будуць зьмешчаны яшчэ ў гэтай кніжцы часопісу.

Складка на часопіс у год — 4 эл.

На асобную кніжку — 1 эл.

Адрас: рэд. і адміністрацыя „Ка- лось“ — Вільня, Завальная 1—2.

А, і Пятрусь тут! Добры вечар, Пятрусь! Дык вам пэўна вясёла было? Мо' я перашкодзіла? Дык перапрашаю.

Пятрусь — Добры вечар! Як гадуешся?

Ганулька — Нішто, дзякую!

Верачка — Не, вы нам не перашко- дзілі і нудна нам ня было. Праўда, пан Пятрусь?

Пятрусь — Вы мо' жартуеце, а мне было прыемна.

Ганулька — (аддаючы суценку) Вось ужо і звязана. Перапрашаю, што затрымала доўга.

Верачка — Нічога, нічога, большое спасіба!

Ганулька — Калі ласка... Насіце на здароўе.

Верачка — Затым бывайце! (да Пят- руся) Бывайце, пан Пятрусь!

Ганулька — Усяго добрага!

Пятрусь — Бывайце, панна Вера! і пом- ніце маю просьбу... Падумайце над гэтым.

Верачка — Добра, добра! Дзякую за раду. (выходзіць).

Зьява 5-я

Тыя-ж бяз Верачкі.

Ганулька — А... у вас усё-ж былі сак- рэты! Можна даведацца аб чым вы яе прасілі? Мо' сваталіся ізноў?

Пятрусь — (ходзячы, Ганулька парад- куе ў хатце) А дзе там! Ты ведаеш, што яна мя- не не кажае, дык варта аб гэтым гутарыць. Я прасьцерагаў яе, каб не выходзіла замуж за гэтага валацугу Круга.

Ганулька — Пятрусь, Пятрусь! А табе што? Ведаю — ты ўсё-ж кажаеш яе. Але ка- жу табе, як сястра: выкінь ты яе з галавы. Ма- ла дзяўчат ёсьць у вёсцы? Пакахай другую, кожная рада будзе. І чым яна табе так спада- балася? Мо' што гутарыць, як з кніжкі? Э!

шкода мне цябе, ці табе такая жонка патрэбна?

Пятрусь — Кінь Ганулька! не паможа тава казаньне. Сам ведаю, што толку... Spra- буй сама расказаць Васілю, дык зразумееш! Не саромся!... Ведаю! усё ведаю, — ды ты шчас- лівая!

Ганулька — Адкуль ты ведаеш? Што ты ведаеш? Пятрусь, родненькі, ці Васіль та- бе што казаў?

Пятрусь — (усмхваюцца) Вось, як ця- бе азяло (наследзе ле папярэдні тон) Ганулька, кінь! Што табе?... Чым ён табе спадабаўся так? Мо' мястовай вопраткай? Мала апрочаго хлап- цоў у вёсцы? Пакахай другога; кожны рад будзе.

Ганулька — (нецярпліва) Пятрусь! Пят- русь, кінь жарты.

Пятрусь — А, жарты! што, нясмачна? не падабаецца? тава, братка, лярства.

Ганулька — (нецярпліва) Скажы, чаму ты казаў шчаслівая? Ці Васіль табе чаго не казаў? Вы-ж дружыце.

Пятрусь — Вось было-б прыгожа з май- го боку, каб прыйшоў і разбаіў табе ўсё. Кажу табе шчаслівая, а больш ня пытай.

Ганулька — Слухай Пятрусь, а чаму вы сяньня ня прыйшлі да нас у двух?

Пятрусь — Прыдзе, прыдзе... Ты толь- кі ня трывожся. Бачыш, у яго сяньня палісман- рабілі выбосы... Чагось шукалі. Пэўна набра- хаў штось гэты Круг, бо былі і ў мяне; пыта- ліся, ці не даваў мне Васіль якіх кніжак, ці мо' гутарыў штось. Дык вось Васіль, пэўна, пасья гэтах „гасцей“, парадкуецца яшчэ.

Ганулька — (трываюцца) А ты дагэ- туль нічагусьнік мне аб гэтым? Пятрусь, мо' яго арыштавалі? Мо' ты ня кажаш мне?

Пятрусь — Кінь! ужо і арыштавалі.

Ганулька — Пятрусь, браток, зьбе- гай паглядзі, што там дзеецца? чаму яго так доўга няма?

Пятрусь — Вось як табе шкода яго!

Аж чалавека зайздасьць бярэ! і дае Бог шчас- це людзям!

Ганулька — І табе дасьць... толькі кінь Верку.

Пятрусь — А ты ўсё сваё?

Ганулька — Ну, ня буду, ня буду, толь- кі хутчэй бяжы пачаць!... і прыходзьце. Добра?

Пятрусь — (міручыся да дзвярэй) Добра! Прывяду жывым і здравым (выходзіць).

Зьява 6-я.

Ганулька адна.

Ганулька — Ах, як моцна б'ецца сэр- ца! Вось пракляты Круг... і што яму зрабіў Ва- сіль? Мо' баіцца, каб не адбіў ад яго Верку? Надта яму патрэбна гэта паненка... Гэты, гэты зломан! Але чаго я так перапалохалася? што ён мяне?... брат, ці сват?... І прад Пятрусьм, а той расказа Васілю і будуць сьмяяцца. Вось дурная!

Зрэшта, Пятрусь ня чужы і ня скажа (ста- іць нейкі час і думае). Зрэшта, годзі хітрыць перад сабой. Так, — кажа! Ох, як кажаю! Ва- сіль мой, Васіль! Любы! Даражэнькі! І за што я яго так кажаю? Вось, як даведлася аб гэтай праклятай рэвізіі, дык здаецца сама паляцела-б да яго. Сябе-б аддала за яго... Васіль мой, Ва- сілечка! (уходзіць Васіль).

Зьява 7-я.

Ганулька і Васіль.

Васіль — (Апрануты чыста, — памя- стоваму — угодзячы) Добры вечар! Ці мяне хто, тут, ня клікаў?

Ганулька — Васіль!... пан Васіль!...

Васіль — Вось якраз так, і голас той самы. Але навошта ж „пан“? (вітаюцца, Васіль ватрымлівае ле руку) Чаму Ганулька, зьвяртаю- чыся да мяне, усцяж прыплятае гэтае брыд-

Пісьмы з вёскі

Ня поступ, але заняпад.

(З Косаўскага пас.)

Імкненнем і задачай чалавека, між іншым, ёсць палепшанне свайго быту — поступ. Поступ гэты праяўляецца стала і адначасна ўва ўсіх галінах людскога жыцця. Калі-ж дзе-небудзь і ў чым-небудзь поступ затрымаецца, дык з часам наступае там заняпад, які блага адбіваецца на жыцці чалавека. Гэнае апошняе з'явіцца заўважваецца цяпер перадусім у эканамічным жыцці розных дзяржаў свету. Гэты заняпад — крызіс, асабліва востра праяўляецца ў нашы Краі.

У Косаўшчыне, як і ў многіх іншых мясцовасцях нашага Краю, пад уплывам гэтага крызісу, наступае ў сялянскім жыцці паварот да варункаў і спосабаў жыцця, якія былі сотні гадоў таму назад. У большасці косаўскія сяляне малаземельныя і безземельныя. У лепшыя часы ў нас рубалі многа лесу, і сяляне маглі пры гэтым зарабіць на розныя патрэбы, цяпер лесу рубуюць мала (ды й яго ўжо мала ёсць), а другіх заробаткаў няма. Многа сялян і моладзі ходзіць без работы. Ня маючы заробаткаў і з нястачы зямлі, сяляне варочаюцца да прымітыўнага жыцця і ўспамінаюць тыя часы, калі ня было йшчэ манаполіяў на запалкі, соль, тутун і інш. Многія ўжо вярнуліся да лучыны. Ботаў таксама трудна ўжо ўбачыць, бо амаль усе носяць абутак з аўтамабільных гумовых апон. Нашы людзі часта пытаюцца ў тых асоб, што чытаюць газеты, ці скоро вайна будзе. Яны думаюць, што праз вайну ці што-небудзь падобнае другое палепшыцца іхні быт.

Калісьці ў нашым павеце вяла беларускую культурна-асветную працу ТБШ. Тады ў нашым павеце амаль у кожнай вёсцы была беларуская бібліятэка, у многіх вёсках былі ўтраквістычныя беларускія школы, часта ладзіліся беларускія прадстаўленні, тады нашая моладзь працавала на беларускай культурнай ніве, бо былі свае беларускія арганізацыі. Цяпер-жа беларускіх арганізацый няма, затое ў многіх вёсках існуюць польскія арганізацыі, у якія нашая моладзь не запісваецца і гэтыя арганізацыі сапраўды культурнае працы не вядуць.

Па вёсках розныя інструктары і рэфэрэнты рольнічыя ладзяць конкурсы і вучаць сялян, як садзіць

бульбу, капусту і інш. Нашыя сяляне і самі ведаюць добра, як гэта ўсё рабіць, а бяда толькі ў тым, што ня маюць на чым. На нашых цяперашніх гаспадарках, калі-б пасадзіць такога інструктара, дык, як кажуць людзі, ён і лапці на іх скоры пагубіў бы. Нашым сялянам трэба прадусім даць адпаведную колькасць зямлі, каб яны мелі сапраўдную магчымасць садзіць і сеяць, а тады ўжо іх вучыць.

Беларуская нацыянальная сьведасць узрасла, моладзь вучыцца нават саматугам беларускае граматы і інш.

Сяляне Беларусы! Мы павінны імкнуцца да таго, каб у нашым Краі быў стала поступ, а не заняпад. Будзе-ж гэта тады, калі да лепшае долі будзем ісці сваім беларускім нацыянальным шляхам.

Селянін.

Польская мова ў праваслаўнай царкве ў Беластоку.

У нашу царкву ўводзіцца польская мова, хоць многія праваслаўныя такіх навінаў ня хочуць. Наш маладзенькі папок, як пачне папольску гаварыць навуку, дык людзі тады з царквы ўцякаюць, пакуль навука скончыцца. Па навуцы тыя людзі ўжо ў царкву прыходзяць далей набажэнства слухаць. Людзей нашых гэта злеу, але ўсе баяцца і маўчаць, бо каму-ж ты пры сяннішніх парадках пажаліся... Ня можам мы ніяк зразумець свайго маладога папка-палаяка, чаму ён адыходзе ад нашай старой традыцыі. Каб нашыя продкі пачулі ягоную ў царкве папольску навуку, дык заварушыліся-б у магіле. А ён, наш малады, айцец, дык не глядзіць на гэта і пасвою ўсё стараецца, каб некаму падабацца. Але з народам, дык ня йдзе гэты наш „баценька“. А мы-ж тут усе беларусы і гаворым пабеларуску. Мяне ў Беластоку раз некай пытаўся адзін духоўнік: „А скуль ты пабеларуску ўмееш“. Я духоўніку гэнэму паставіла вочы, ды кажу: „А гэта-ж што? Ці-ж беларуская мова не мая родная мова!“ Ах, як-бы я любіла, каб у нашай царкве, ды замест польскіх казанняў завяліся беларускія! Кажуць людзі сяння, што на сьвеце свабода, дык чаму-ж для беларусаў у Беластоку не завясяць беларускіх у царкве навукаў!

Вера.

Ab kulturalnej pracy, rewizji i kooperatywie.

Lachawiczy kala Baranowicz. 25 siewnika sioleta Lachawicki Hurtok Błhik naladził światkowanie 18-tych ułodkał Abwieściania Niezaleźności Białorusi. U prusności blizu ūsich siabroŭ i wialikaje kolkaści sympatykoł Instytutu staršynia ūradu hurtka pračytał referat z historyi białoruska-ha adradźenskaha ruchu.

13 krasawika sioł. hety-ż hurtok ładził u m. Lachawicach, u zali Pa-żarnaje Straży, białoruskaje prastau-leńnie, u časie jakoha była adyhrana kamedyja „Ameryka ū ładni“. Pašla prastauleńnia pierad tancami moładz pad kiraŭnictwam M. Tatarynawičanki prapjała hymn Błhik „Dzie čutny mowy našej huki“. Samyja tancy tak-ža pieraplatali śpiewami białoruskich pieśniaŭ. Narodu na prastauleńni by-ło mnoha. Pradali biletaŭ 144 štuki na 95 zł. 90 hr. Pry tym treba skozač, što ūrad hurtka lišnie nadziejaŭsia na sumlennaść hramadźian i za słabuju pastawił kontrolu biletaŭ, a dzieła hetaha nadta mnoha pranyraŭ uleżła na prastauleńnie bliz biletaŭ, bo za-ła, žmłajčajučaja da 400 asob, była prosta zapchana hladzielnikami. Wo-ŭ-ža na druhi raz treba parupicca, kab byŭ lepšy paradak.

Artysty-amatory: Zosia Karpawičanka, Naścia Milučanka, St. Karžanieŭski, P. Karpowič, A. Taranda, Manuŭja, Karpewič i chlapiuk Karpoŭčyk, pad kiraŭnictwam Michaliny Tatarynawičanki, pjesu adyhrali wielmi dobra. Asabliwa ūdała wykanala swaju rolu

Harbuziichi hram. Z. Karpowičanka. Treba tak-ža padčyrknuć sapraŭdy ach-wiarnuju pracu N. Milučanki i M. Ta-tarynawičanki, katoryja żywučy bołš jak 20 klm. ad m. Lachawic, akuratna i achwotna prychodzili i pryjeżdžali pryhataŭacca da wystupu i brali ūdzieł u prastauleńni.

U hety samy dzień — 13 IV — bylo naladžana białoruskaje prastau-leńnie i ū wloscy Zarytawa, Lachawickaje wołaści.

Pierad samym Wialikodnym Świa-tam u Zarabkowičy najechała mnoha tajnaŭ i jaŭnaj palicyi, jakaja rabila-badaŭ uwa ūsich „trusku“. U spaży-wieckim kooperatywie byli znajdzieny deklaracyi na białoruskuju školu. Ki-raŭnika kooperatywu T. Zdanowiča ūlada za niešta aštrafawała na 10 zł., a kramu apłecatała. Kažuć, što skora majuć plačaci žniać i pazwolać jznoŭ tarhawać, ale čhto wiernie tyja ūbytki, što kooperatyŭ panios, budučy začynienym, dy jašče pierad samym Wialikadnem...

U w. Račkany, Lachawickaj woł., kiraŭnik polskaje školy mocna „zacikawiušia“ isnujučym tam spażywieckim kooperatywam i wielmi zachacielasla jamu daŭci da ūłady ū henym koope-ratywie. Kab daŭci adnak tudy, treba mieć pasiarod siabroŭ kooperatywu swaich prychilnikaŭ, jakich jon nia maje. Ale ūslo-ż niejak znajšoŭ kry-chu ludziej, daŭ im padpisać deklaracyi, a pašla hetyja deklaracyi pasłaŭ praz starostwa da ūradu kooperatywu. Starostwa cierz wołta prysłała hetyja deklaracyi kiraŭniku kooperatywu.

Bačka.

Беларусы павінны чытаць і пашыраць беларускую прэсу:

1. „Беларуская Крыніца“ XX год „Białoruskaja Krynica“, выданьня, палітычны, грамадзкі і літаратурны часопіс, выходзіць што тыдзень. Падпіска на год 4 zł., на паўгода — 2 zł. Адрас: Red. „Białoruskaja Krynica“ Wilno, Zawalna 1—1.
2. „Самапомач“— „Samaromač“, V год выданьня, адзіны ў нас беларускі коопэратыўна-гаспадарскі часопіс, выходзіць рэгулярна што месяц. Складка на год 3 zł., на паўгода 1.75. Адрас: Red. „Samaromač“, Wilno, Polocka 9—4.
3. „Шлях Моладзі“, VIII-мы год выданьня, часопіс беларускай моладзі, выходзіць рэгулярна што месяц. Падпіска на год 2 zł., на паўгода 1 zł.

Адрас: Red. „Ślach Moładzi“, Wilno, Zawalna 1—2.

4. „Chryścijanskaja Dumka“, 9-ty hod wydańnia, białoruski katolicki časopis, wychodzić rehularna što miesiac. Padpiska na hod 3 zł., na paŭhodu — 1.50 zł. Atras: Red. „Chryścijanskaja Dumka“, Wilno, Zawalna 1—2.

5. „Praleski“, 3-ci hod wydańnia, białoruski dziaciacy časopis, wychodzić što miesiac. Padpiska na hod 1 zł. Atras: Red. „Praleski“, Wilno, Zawalna 1—2.

6. „Kalośsie“, 2-gi god wydańnia, białoruski literaturna-naukowy časopis, wychodzić raz u try mesyacy. Skladka na god 4 zł. Atras: Red. „Kalośsie“, Wilno, Zawalna 1—2.

Беларуская газэта найтанейшая і найдаступнейшая. Пробныя нумары (апрача „Калосяся“) на про-бу высылаюцца бясплатна. Пішце выразна свае адрасы!

кае „пан“? Усіх вясковых хлапцоў Ганулька заве па іменню; а да мяне такая ня ласка? Ці і мне трэба Ганульку зваць „паннай“, ці „паненкай“?

Ганулька — (нясьмела) Не, ня трэба... Завіце мяне, як усе.

Васіль — А ты мяне — Васіль і бяз ніякага „Вы“, а проста нашае вясковае „ты“, гэтак прыймай і бліжэй.

Ганулька — Так... але мне нека соремна казаць вам „ты“.

Васіль — Чаму? А ўсім вясковым Ганулька кажа „ты“ і не сароміцца.

Ганулька — Бо ты, ты не такі, як іншыя.

Васіль — А які-жа? (заўважыўшы не ўжываньне) Але Ганулька надта чымсь узрушана? Чым ты так устрывожана?

Ганулька — Не... не, гэта так.

Васіль — Ці ня быў тут хто? Бо запраўды, мне ўходзячы здавалася, быццам мяне хтось клікаў?

Ганулька — Не, гэта вам здалася. Я гутарыла да мамы.

Васіль — А ці-ж яна тут была?

Ганулька — Так. Але перад гэтым выйшла ў кухню. Зрэшта, былі тут Верачка і Пятрусь, і вось Пятрусь казаў мне аб вас.

Васіль — Цікава, што ён казаў? І даўно ён тут быў?

Ганулька — Ня надта. Ён зраз меўся зноў сюды прыйсці.

Васіль — Дык, што ён такое казаў? Што магло так моцна ўстрывожыць цябе? (жартуючы) Мо' сватаўся?

Ганулька — (сьмялей) Ён казаў, што ў вас былі палісманы... што рабілі вобшы.

Васіль — Дык ты гэтым перапалохла-

ся? (Примічае Ганульку да сябе, заглядываючы ў вочы). Перапалскалася, што ў мяне вобшы? І так узварушылася? Дык ты ўсё-ж шкадуеш мяне? Праўда? Ну, скажы? Скажы? (абнімае яе ціха рукой і паволі примічае да сябе) Ну скажы?... скажы? Ці ў цябе няма аніслоўка для мяне?

Ганулька — (лёта барочыцца) Васіль... ня трэба жартаў.

Васіль — (тулячы яе да сябе) Не, Ганулька! не, любя! Я не жартую, а кахаю. Моцна, шчыра кахаю! А ты? Ці толькі шкадуеш мяне? Ці толькі папалохаешся за мяне.

Ганулька — (схваляўшы галаву ў Васіля на грудзях) Інакш, ці ж шкадавала б, Васіль!

Васіль — Кахаеш? Згодзішся быць маёй? Згодзішся ісці разам праз жыццё?

Ганулька — Але, Васіль! Ты — бачыш... Нашто пытацца (цалуючы).

Зьява 8-я.

Тыя-ж і Мар'яна.

Мар'яна — (Увайшоўшы ў кухню і ўбачыўшы іх цалуючыся, з трывогай і данорам).

Дык вось, што ты робіш, дачушка? (Ганулька адскочыўшы ад Васіля) Вось чаму ты бараніла яго ад Веркі (да Васіля). І ты, Васіль, ня добра робіш, ня добра! Хоць ты мой і хрэсьнік, але ня добра... Ты чалавек сьвятовы. Яна табе не раўня, дык нашто круціць галаву дзяўчыне? Яна бедная. За яе заступіцца няма каму, — ні бацькі, ні братоў; такую скрыўдзіць лёгка. А ты чалавек сьвятовы... ты чалавек разумны, дык павінен гэта ведаць.

Васіль — Цётка! Далібог мы не на благое. Мы — кахаем адзін другога. Я і ня думаў баламуціць вам дачку.

Мар'яна — Што з таго каханьня? Не-што яно? Яна табе ня пара. Яна — бедная. Яе скрыўдзіць лёгка.

Васіль — Хто, цётка, сказаў, што я яе скрыўджу? што яна мне ня пара? А вось я прашу цётку... Вы мне хросная, дык аддайце мне Ганульку за жонку.

Мар'яна — Эт Васіль, ня гожа табе з мяне старой сьмяяцца. Нягожа жарты строіць.

Васіль — Што вы, цётка! Ці я жартую? (да Ганулькі), Ну, Ганулька, памагай-жа маму пераканаць, гэта-ж і твая справа (бярэ Ганульку за руку) Глядзі мама, ці-ж мы ня пара? А не багатыя? — Ой, мы багатыя! Мы багатыя моладасьцю! Мы багатыя запалам і сілай да працы і жыцця. Ці-ж шчасьце знойдзе лепшае мейсца дзе, як у нас. Праўда, Ганулька!

Ганулька — (цалуючы руку Мар'яны) Праўда мама, праўда! Мы будзем шчаслівыя.

Васіль — (таксама цалуючы руку Мар'яны) Дык што, матка? жагнай нас старым звычаем на новае жыццё, ды й годзі!

Мар'яна — (багаслаўляючы) Дзеткі мае, дай-жа Бог вам усяго добрага!

Усякія беларускія кніжкі, газэты, часопісы найвыгадней дастанеце ў

Беларускай Кнігарні „Пагоня“

Вільня, Завальная 1—2

Каталёг высылаецца на жаданьне бясплатна.